



Kvietimas paminėti Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dieną pilietine iniciatyva „Atminties kelias“

Artėjant rugsėjo 23-iajai, Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dienai, Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas, Tolerancijos ugdymo centrus ir visas švietimo institucijas kviečiame dalyvauti pilietinėje iniciatyvoje „Atminties kelias“. Šia iniciatyva siekiama aplankyti masines žydų žūtis vietas, einant pėsčiomis kelią, kuriuo į mirtį buvo varomi nekalti žmonės. Tokių vietų Lietuvoje yra daugiau nei 200.

Rekomendacijos ruošiantis pilietinei iniciatyvai „Atminties kelias“:

- Kviečiame mokytojus pamokų, klasių valandėlių metu papasakoti apie Lietuvoje gyvenusią žydų bendruomenę ir masinį žydų naikinimą Antrojo pasaulinio karo metu – Holokaustą. Tai padės mokiniams suvokti, kodėl minime šią datą, kodėl svarbu žinoti apie įvykdytus nusikaltimus ir kad tai, kas įvyko Holokausto metu, nepasikartotų.
- Prašome mokytojus papasakoti mokiniams apie žydų masinį naikinimą tame regione, kuriame gyvenate. Kviečiame aplankyti vietos krašto muziejus ir pasidomėti muziejuose esančia medžiaga.
- Jeigu Jūsų mieste yra žydų bendruomenė, siūlome mokytojams sukontaktuoti su bendruomenės atstovais, pakviesti į renginį, pasiteirauti informacijos apie vietos žydus, gyvenusius iki Antrojo pasaulinio karo.
- Kviečiame paskatinti mokinius parinkti lauko akmenėlių. Ant jų užrašyti gyvenusių jūsų vietovėje ir nužudytų žydų vardus. Šiuos akmenis, kaip atminties simbolius, pasiūlykite mokiniams atsinešti į renginį ir padėti Holokausto aukų vietoje kaip atminimo ženklą. Jūsų vietovės žydų vardus, kurie buvo nužudyti, galite rasti šioje Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus duomenų bazėje: www.holocaustnames.lt (į paieškos langelį įrašykite *miesto/miestelio/vietovės* pavadinimą ir paspauskite *enter*);
Apie Jūsų vietovėje gyvenusius ir nužudytus žydus galite ieškoti ir Yad Vashem institucijos Izraelyje internetinio puslapio duomenų bazėje: <https://yvng.yadvashem.org/> (įrašykite miesto pavadinimą į vietą, skirtą vietai – „Place“ (angl.) ir duomenų bazė pasiūlys gyvenusių žydų vardus, pavardes bei kitą informaciją apie asmeninę informaciją).

Pilietinės iniciatyvos „Atminties kelias“ įgyvendinimas

Kviečiame pilietinę iniciatyvą, paminėjimus organizuoti **rugsėjo 21 dieną** (penktadienį), nes rugsėjo 23 d. šiemet yra sekmadienis (nedarbo diena). Kviečiame aplankyti žydų masinių žudynių vietas, esančias jūsų vietovėje. Jeigu tokia vieta yra toliau miesto ar miestelio – siūlome bent dalį kelio nueiti pėsčiomis. Einant visiems kartu pakalbėkite apie tai, kas nutiko šioje vietoje 1941-aisiais metais, apie tragišką Lietuvos piliečių – žydų naikinimą.

Žydų žūties vietose padėkite akmenėlius su vardais. Akmenys su žmonių vardais primins, jog nužudyti žmonės buvo ne skaičius, bet konkretūs žmonės su asmeninėmis istorijomis.

Paminėjimo vietoje sudėliokite iš atsineštų akmenėlių jūsų gyvenamosios vietovės pavadinimus lietuvių ir jidiš kalbomis. Tai suteiks mokiniams žinių, jog žydai ne tik turėjo savo tradicijas ir gyvenimo būdą, bet kalbėjo ir jidiš kalba, kuria vadino ir tą vietovę, kurioje gyveno. (Miestų ir miestelių pavadinimus JIDIŠ kalba siunčiame kartu su šiuo kvietimu).

- Jeigu žydų žūties vieta yra toli ir nėra galimybės į ją nuvykti, kviečiame šios dienos paminėjimą organizuoti mokykloje: rodyti filmus, skaityti ir analizuoti tekstus ir t. t.
- Jeigu paminėjimui rugsėjo 21 diena netinkama, kviečiame pilietinę iniciatyvą organizuoti tą dieną, kurią mokyklos bendruomenė pasirenka.

Rugsėjo 23-ioji – Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena. 1943 m. rugsėjo 23-iaja buvo likviduotas Vilniaus getas. Šiais metais minime 75-ąsias Vilniaus geto likvidavimo metines.

Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena Lietuvoje minima nuo 1994-ųjų metų. Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti šios dienos paminėjimus inicijuoja jau daugiau nei dešimt metų. Įgyvendinama švietimo apie Holokaustą programa siekiame, kad mokytojai, kalbėdami apie Holokausto tragediją, mokiniams papasakotų apie Lietuvoje gyvenusią gausią žydų bendruomenę (Lietuvoje gyveno apie 215.000–220.000 žydų); mokiniams paaiškintų apie Holokaustą nacių okupuotoje Europoje ir Lietuvoje Antrojo pasaulinio karo metu. Svarbu, kad mokiniai suvoktų, jog masinis žydų žudymas nėra vien Paneriai, Kauno IX fortas ar kita masinė žydų žudynių vieta. Holokaustas, kaip tragedija, yra netektis mūsų valstybei – netekome Lietuvos piliečių: gyvenusių Lietuvoje, kartu kūrusių mūsų valstybę, puoselėjusių savitas tradicijas ir kultūrą.

Visus, ketinančius organizuoti Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dienos paminėjimus Lietuvoje, maloniai prašome užsiregistruoti Tarptautinės komisijos internetiniame puslapyje:

www.komisija.lt

Apie Jūsų organizuojamus renginius, apie paminėjimus, informuosime žiniasklaidą ir švietimo institucijas. Po renginio, prašytume atsiųsti 1–2 nuotraukas, jeigu yra geros kokybės ir informatyvios. Siųsdami nuotraukas, nepamirškite nurodyti savo mokyklos pavadinimo. Nuotraukas prašome siųsti el. paštu: istorinekomisija@gmail.com;

Vilniuje paminėjimo renginys vyks rugsėjo 21 dieną 12.30 val. Holokausto aukų memoriale Paneriuose. Renginyje Vilniuje kviečiame dalyvauti mokyklų bendruomenes ir iš kitų Lietuvos miestų ir miestelių, tad susidomėjusius prašome registruotis el. paštu ingrida.vilkiene@lrv.lt; arba telefonu: (8~706) 63 818, tuomet suteiksime papildomą informaciją apie renginio Paneriuose detales.

Pagarbiai

Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatas